

REMISSVAR

2019-06-17

Kulturdepartementet
Regeringskansliet
Ert diarienummer: KU2019/00160/DISK

Finlandsinstitutets remissvar på delrapporten: **Språkcentrum för nationella minoriteter**

Sammanfattning

Finlandsinstitutet, som är den viktigaste förmedlaren av finsk kultur i Sverige, ställer sig mycket positivt till förslaget om att inrätta ett finskt språkcentrum. Språkcentret bör knytas till en statlig myndighet, för att på det sättet stärka den svenska statens åttagande i politiken för de nationella minoriteterna och för att visa bl a kommunerna att minoritetspolitiken har kommit för att stanna. Vi delar också uppfattningen att ett väsentligt fokus för språkcentret bör läggas på barn och ungdomar. Här är det av central betydelse att språkcentret står i nära kontakt med befintliga sverigefinska strukturer, såsom de sverigefinska skolorna och friskolorna, Stockholms universitet, där modersmåls lärarna utbildas, samt de viktiga kulturaktörerna, framför allt Finlandsinstitutet. Dessa institutioner finns i Stockholm och vi ställer oss därför tveksamma till att lokalisera språkcentret till Uppsala.

Utgångspunkt:

Stiftelsen Finlands Kulturinstitut i Sverige är en i Sverige grundad och verksam stiftelse som har till uppgift att informera om finländskt samhällsliv och finländsk kultur, främja växelverkan mellan länderna samt stödja den sverigefinska kulturen. Bland stiftarna återfinns flera i Sverige verksamma minoritetsorganisationer, som Sverigefinska Riksförbundet, Stockholms finska förening samt Finlandssvenskarnas Riksförbund i Sverige (FRIS). Institutet är därför mycket väl förankrat hos den sverigefinska minoriteten och är idag den centrala institutionen för att främja finsk kultur och finska språket i Sverige.

- Finlandsinstitutet driver i sina egna lokaler i centrala Stockholm landets enda finskspråkiga specialbibliotek. Eftersom många av folkbiblioteken i Sverige avskaffat sina finskspråkiga bibliotekarier, vänder sig biblioteken ofta till vår personal, som har goda kunskaper om exempelvis finsk bokutgivning. Denna kunskap efterfrågas i växande utsträckning av övriga bibliotek. Biblioteket finansieras idag i huvudsak med svenska anslag, från Kulturrådet, Stockholms läns landsting och Stockholms stad. Kungliga biblioteket har i sitt förslag till nationell biblioteksstrategi föreslagit att vårt bibliotek skulle få status som nationellt resursbibliotek för finska frågor.
- Finlandsinstitutet distribuerar idag finska filmer till mellan 50 och 60 orter i Sverige. Filmerna visas främst på Folkets Bios samt Folkets Hus och Parkers biografier. Vi erbjuder årligen biograferna en repertoar på sex nya finska filmer och distributionen sker via den europeiska

filmdatabasen Movietrans. Institutet fakturerar biografierna upphovsrättsersättningen, som sedan betalas vidare till de finska upphovsrättsinnehavarna. Infrastruktur, producent, frakt samt marknadsföring finanseras med statliga anslag från Sverige och Finland.

- Med stöd av Statens kulturråd genomför vi årligen mellan fyra och sex turnéer med aktuella finska författare. Verksamheten bedrivs i nära samarbete med lokala bibliotek och grundtanken är att ett finskt författarbesök inte ska kosta mer än ett svenskt.
- Finlandsinstitutet erbjuder sverigefinska författare och konstnärer en arena för att möta sin publik. Detta sker bland annat vid den sverigefinska bok- och kulturmässan som arrangeras tillsammans med Föreningen för sverigefinsk kultur, samt vid litteraturmatinéer (fem-sex/år) tillsammans med de sverigefinska förlagen.
- Institutet arrangerar tillsammans med de sverigefinska organisationerna *Finntastic Festival*, som är en generationsöverskridande helkväll med finsk kultur, i syfte att stärka minoritetens sammanhållning och öka synligheten hos majoriteten. Finntastic festival har de senaste åren arrangerats, förutom i Stockholm, också i Göteborg och Luleå.
- Institutet producerar skraddarsydd fortbildning för finskspråkig personal inom kommunsektorn, framför allt för anställda inom förskolor och äldreomsorg. Syftet med kurserna är bland annat att inspirera personer med grundläggande kunskaper i finska att använda dem.
- Institutet arrangerar språkkurser för allmänheten på sex-sju olika nivåer, alltifrån nybörjarnivå till mera avancerade konversationskurser. En viktig målgrupp för kurserna är sverigefinnar i andra och tredje generation.

Nuläge och behov

Finlandsinstitutet delar utredningens bedömning när det gäller vikten av att så snabbt som möjligt hejda den språkbytesprocess som nu pågår inom den sverigefinska minoriteten och att åtgärder därför bör genomföras skyndsamt. Språkbytesprocessen har accentuerats som en följd av att flera av de sverigefinska friskolorna har stängts under de senaste åren och att tvåspråkig undervisning idag saknas nästan helt, med undantag för i Stockholmsregionen och i Eskilstuna. Såsom Jarmo Lainios utredning påvisat finns också stora brister och variationer mellan kommunerna när det gäller modersmålsundervisningen i finska.

Precis som utredningen vill Finlandsinstitutet understryka betydelsen av generationsöverskridande möten för språköverföring, men också för att stärka de nationella minoriteternas identitet och självkänsla. Den här typen av möten bör stödjas av det allmänna.

Utredningens förslag

Finlandsinstitutet stöder varmt förslaget om att inrätta ett sverigefinskt språkcentrum. (Vi stöder också tanken på ett språkcentrum för meänkieli, men har inte sakkunskap att bedöma det närmare.) Vi anser, precis som utredningen, att ett språkcentrum bör knytas till en statlig myndighet, för att på det sättet stärka den svenska statens åttagande i politiken för de nationella minoriteterna. Detta vore också en viktig signal till landets kommuner, som på många områden bär det praktiska ansvaret för att politiken ska förverkligas, om att minoritetspolitiken kommit för att stanna och att den är en självklar del av de mänskliga rättigheterna.

Vi delar också uppfattningen att ett väsentligt fokus för språkcentret bör läggas på barn och ungdomar. Här är det av central betydelse att språkcentret står i nära kontakt med befintliga sverigefinska stukturer, såsom de sverigefinska skolorna och förskolorna, Stockholms universitet, där modersmåls lärarna utbildas, samt de viktiga kulturaktörerna, framför allt Finlandsinstitutet.

Samtliga dessa aktörer är verksamma i Stockholm och vi ställer oss därför frågande till förslaget att lokalisera språkcentret till Uppsala. Inte minst är det viktigt att personalen vid det blivande

språkcentret själva har möjligheten att leva i en aktiv tvåspråkig miljö, med tillgång till skolor och kultur. Anknytningen till en statlig myndighet kan vara organisatorisk och behöver inte vara fysisk.

Finlandsinstitutet ser fram emot ett omfattande samarbete med språkcentret för att stärka det finska språkets och den finska kulturens ställning i Sverige.

Anders Eriksson
Direktör Finlandsinstitutet